

کپی‌رایت لازمه‌ی گسترش ارتباطات بین‌المللی ناشران

«کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان» از سال ۱۳۸۲ اقدام به خریداری حق کپی‌رایت کتاب‌ها کرده است. با وجود اقدامات این نهاد برای خرید حق کپی‌رایت، هنوز هم برخی ناشران با کانون وارد مذاکره نمی‌شوند؛ چرا که ایران به طور رسمی عضو کشورهای رعایت‌کننده‌ی حقوق کپی‌رایت نیست.

خانم سعیده آرگانی، کارشناس مسئول بخش کتاب و تصویرگری امور بین‌الملل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، علت اصلی روی آوردن این مرکز را به خرید حق کپی‌رایت، توانایی حضور فعال در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب می‌داند.

■ چه‌طور شد که کانون به این نتیجه رسید که حق کپی‌رایت را خریداری کند؟
علت اصلی این بود که کانون سالانه در بیش از پنج نمایشگاه بین‌المللی کتاب در سراسر جهان شرکت می‌کند و برای این که بتواند در این نمایشگاه‌ها حضور فعال داشته باشد، باید حق کپی‌رایت را رعایت کند. به همین دلیل از سال ۱۳۸۲ شروع به خریداری حق کپی‌رایت کتاب‌ها کردیم.

■ یعنی از سال ۱۳۸۲ تا به حال، حق کپی‌رایت همه‌ی کتاب‌های ترجمه شده را خریداری کرده‌اید؟

برای همه‌ی کتاب‌ها خیر. البته ما در رابطه با همه‌ی کتاب‌ها اقدام به خریداری حق کپی‌رایت کرده‌ایم، اما در مواقعی با وجود تلاش‌های ما، ناشر باز هم اجازه نداده است. مثلاً برخی ناشران

آمریکایی به دلیل قوانین ایالتشان نمی‌توانستند درباره‌ی مسائل فرهنگی با ایران وارد مذاکره شوند. البته ناگفته نماند بعضی‌ها هم اجازه داشتند و با هم وارد مذاکره شده و به نتیجه رسیده‌ایم.

■ **خانم ارگانی! رعایت حق کپی‌رایت در قیمت کتاب‌هایتان تأثیر داشته است؟**

خیر هیچ تأثیری نداشته است. پرداخت این حق، نسبت به کل شمارگان و درامدی که برای ناشر ایجاد می‌کند، مبلغ ناچیزی به حساب می‌آید.

■ **کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان یک مرکز و نهاد دولتی است. آیا تا به حال این مرکز به مسئولان بالاتر پیشنهاد پیوستن ایران را به جمع کشورهای که حق کپی‌رایت را رعایت می‌کنند، داده است؟**

ما تا به حال این کار را نکرده‌ایم، چون این موضوع در حیطه‌ی وظایف من یا حتی مدیرعامل کانون نیست. کار ما یک فعالیت داوطلبانه بوده است و هیچ وقت هم در پی رسانه‌ای کردن آن نبوده‌ایم. هر ناشری که بخواهد فعالیت‌هایش را در حوزه‌ی بین‌الملل گسترش دهد، به این نتیجه می‌رسد که باید این قانون را رعایت کند.

البته ما تلاشی نکردیم، چون امیدی نداشتیم که پیشنهاد ما به جایی برسد. به نظرم عملی شدن این موضوع چندان به صرف ما نیست.

■ **خرید حق کپی‌رایت چه فایده‌ای برای انتشارات کانون داشته است؟**

مهم‌ترینش اعتباری است که کانون در جوامع بین‌المللی پیدا کرده است. یعنی دیگر به کانون به چشم یک ناشر خطرناک که ممکن است کتاب را ببرد و بدون اجازه چاپ کند، نگاه نمی‌شود. الان کانون را همانند یکی از ناشران کشورهای می‌دانند که رعایت این حق را پذیرفته‌اند.

ضمناً خریداری حق کپی‌رایت باعث شده است که کتاب‌های بیشتری از کانون توسط ناشران اروپایی و آسیایی خریداری شود و به چاپ برسد؛ طوری که دو تا سه برابر آن‌چه که می‌خریم را به این ناشران می‌فروشیم.

■ **وقتی اولین بار حق کپی‌رایت کتابی را خریداری کردید، با چه واکنش‌هایی مواجه شدید؟**

مشکل اصلی ما توجیه کردن مسئولان داخلی کانون بود. خارج از کانون نه کسی ما را تشویق کرد و نه توبیخ. هیچ یک از مسئولان واکنش خاصی به این موضوع نشان ندادند و بی‌تفاوت بودند.

■ **آیا برخی ناشران مخالف رعایت کردن حق کپی‌رایت و قانونی کردن آن در کشور هستند؟**

بنده اطلاع ندارم، اما به هر حال به نظر برخی، بی‌قانونی راحت‌تر از رعایت قانون است. البته این

خریداری
حق کپی‌رایت باعث
شده است که کتاب‌های
بیشتری از کانون توسط
ناشران اروپایی و آسیایی
خریداری شود و به چاپ
برسد

کانون مدت‌هاست
 که قوانین کپی‌رایت را
 رعایت می‌کند

دید فقط در کوتاه مدت ممکن است درست باشد. در بلند مدت، کسی که قانون را رعایت می‌کند، موفق‌تر خواهد بود. چه از نظر شرعی و چه از نظر روابط بین‌الملل، رعایت حق کپی‌رایت به نفع ناشران است. اگر این قضیه در کشور نهادینه شود، خود ناشران مصونیت پیدا می‌کنند و دیگر نگران چاپ اثر توسط ناشر دیگر نخواهند بود.

به نظر من، علت مخالفت برخی ناشران این است که بدون رعایت کپی‌رایت، کار ساده‌تر است. البته همان‌طور که گفتم، این نگاه فواید کوتاه مدت در پی خواهد داشت.

■ شما آینده‌ی رعایت حق کپی‌رایت را در کشور چگونه می‌بینید؟
 به اعتقاد من فضای فرهنگی کشور به سوی پذیرش این قضیه حرکت می‌کند و روز به روز بر تعداد این ناشران افزوده خواهد شد. برخی ناشران هم که این کار را شروع کرده‌اند، خودشان با توجه به شرایط به این نتیجه رسیده‌اند. به خصوص اگر ناشری در پی گسترش روابط بین‌المللی خود باشد، باید این قضیه را بپذیرد.

البته گسترش رعایت کپی‌رایت بستگی به دید ناشر دارد. اگر ناشر قصد مطرح کردن انتشاراتش را در سطح بین‌المللی داشته باشد، مطمئناً به این نتیجه خواهد رسید که این حق را رعایت کند. اما اگر ناشر بخواهد به داخل کشور بسنده کند، شاید این نیاز را حس نکند. همین تفاوت‌ها باعث می‌شوند، پیش‌بینی درباره‌ی چشم‌انداز موضوع سخت شود.

■ با توجه به حرف‌های شما، کانون با پیوستن ایران به جمع کشورهای حمایت‌کننده‌ی حق کپی‌رایت توافق دارد، درست است؟

کاملاً. در این صورت کار برای ما و ناشرانی مثل ما خیلی راحت می‌شود. ما الان باید خودمان را به ناشران خارجی بقبولانیم. مثلاً به تازگی قصد داشتیم حق کپی‌رایت کتابی را از یک ناشر آمریکایی بخریم، اما با برخوردهای بدی مواجه شدیم و در نهایت از طریق ایمیل به ما گفتند چون ایران جزو کشورهای رعایت‌کننده‌ی حقوق کپی‌رایت نیست، نمی‌توانیم با شما همکاری کنیم. این جواب برای کانون خیلی توهین‌آمیز بود. چون ما تلاش بسیاری کردیم که این کار را به شکل قانونی انجام دهیم، اما ناشر با یک جمله راه قانونی را بست.

اگر ایران معاهده‌ی کپی‌رایت را بپذیرد، دیگر نیازی نیست ما تلاش کنیم تا به ناشران ثابت شود که ما ناشری هستیم که حق کپی‌رایت را رعایت می‌کند و با برخوردهای توهین‌آمیز هم مواجه نخواهیم شد.

هم‌چنین رعایت این حق به نفع همه‌ی ناشران است؛ چه از نظر فروش و منفعت داخلی و چه از نظر روابط بین‌الملل. چون در آن صورت ناشر دیگر نگران نیست که مبادا ناشر دیگری کتاب

او را وارد بازار کند.

■ آیا تا به حال پیش آمده است که چون حق کپی‌رایت در کشور رعایت نمی‌شود، ناشری بدون اجازه‌ی شما اقدام به انتشار کتابتان کند؟

این موضوع که ایران این حق را به رسمیت نمی‌شناسد، ولی ما رعایت می‌کنیم، دردسرهای زیادی برایمان ایجاد کرده است. بعضی از ناشران بدون اجازه‌ی مطلق اقدام به انتشار کتاب نمی‌کنند. برخی هم که چنین کاری می‌کنند، مستقیماً با نویسنده یا تصویرگر ارتباط دارند، در حالی که حق رایته‌ی همه‌ی کتاب‌های کانون در اختیار خود کانون است. این موارد را ما پی‌گیری می‌کنیم. البته این پی‌گیری منوط است به این که ما بتوانیم ردی از آن کتاب پیدا کنیم. بعد از پی‌گیری با ناشر وارد مذاکره می‌شویم و قرارداد می‌بندیم و حق و حقوق فروشنده‌ی کپی‌رایت (نویسنده یا تصویرگر) را هم می‌پردازیم.

■ در واقع ناشر را باید توجیه کنید.

بله، ناشر را توجیه می‌کنیم که گرچه ایران عضو کپی‌رایت نیست، اما کانون مدت‌هاست که قوانین کپی‌رایت را رعایت می‌کند. معمولاً هم ناشران توجیه می‌شوند.

